

Оцифрування власного фонду

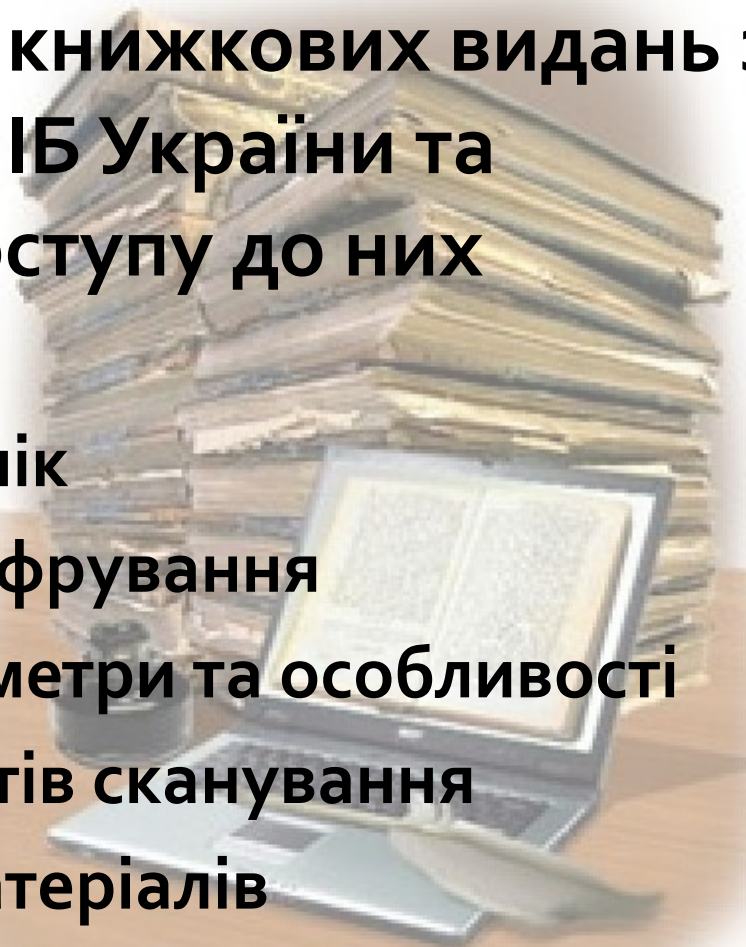
*Досвід НІБ України:
оптимізація процесу*

Регламент здійснення оцифрування

рідкісних та цінних книжкових видань з
власного фонду НІБ України та
представлення доступу до них
користувачів

- Планування та облік
- Підготовка до оцифрування
- Сканування: параметри та особливості
- Обробка результатів сканування
- Упорядкування матеріалів
- Надання доступу до електронних копій

Планування та облік.

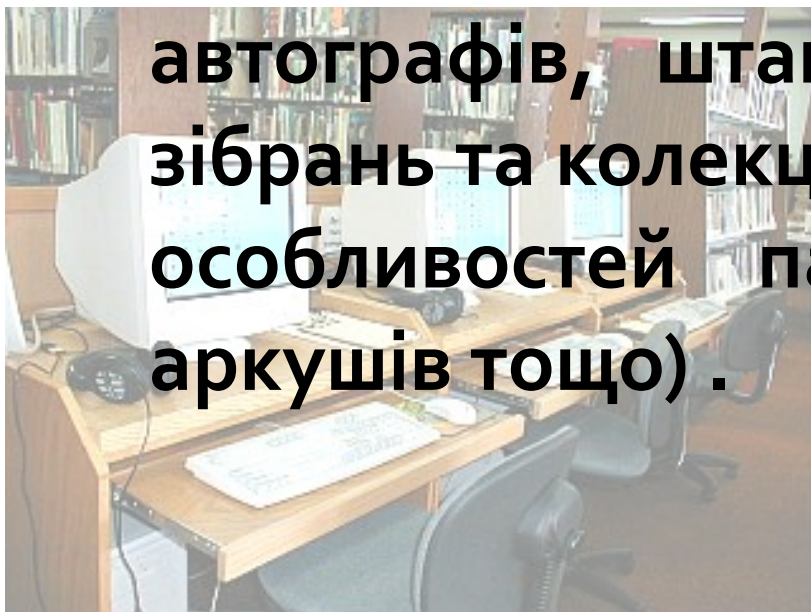
- Створення переліку книжкових видань, що потребують оцифрування.
- *Критерії відбору*: незадовільний фізичний стан реєстрових видань та/ або часте запитування користувачами, належність до тематичної колекції, тощо.
- Погодження/ затвердження переліку видань на оцифрування. Заявка візується не менш ніж 2-ма посадовими особами.

Заявка складається з:

- короткого бібліографічного запису, що дозволяє однозначно ідентифікувати документ (автор, повна назва, короткі вихідні дані, рік видання, кількість сторінок та особливості пагінації);
- інвентарного номеру одиниці зберігання;
- визначеного рівня використання: **Код 1** - Вільний доступ з Інтернет до анотації/ бібзапису; доступ до повного тексту дозволений з локальної мережі Бібліотеки. **Код 0** - Вільний доступ з мережі Інтернет; електронне видання захищено лише знаком копірайта/ водяним знаком та нагадуванням про необхідність посилання на місцезнаходження першоджерела;
- в останній графі зазначається виконавець: співробітник бібліотеки або організація, що виконує сканування на засадах аутсорсінгу.

Підготовка до оцифрування

- Відбір літератури в книгосховищах, перегляд «de visu», занесення біб. запису до БД Електронного фонду (фіксування наявності аркушів, автографів, штампів належності до зібрань та колекцій, екслібрисів, карт, особливостей пагінації, відсутність аркушів тощо) .

Підготовка до оцифрування

- Підготовка **метаданих** - коротких анотацій із використанням максимальної кількості ключових слів (зادля поліпшення індексування та оптимізації пошукових можливостей електронного каталогу)
- * *останній пункт може здійснюватися пізніше, під час упорядкування колекцій електронної бібліотеки.*
- Передача виконавцям книг згідно з затвердженим зразком акту (в переліку книжкових видань обов'язково вказувати інвентарний номер, заголовок та дату видання).

Сканування: параметри та особливості

- *визначені у відповідності до міжнародних стандартів якості відсканованих зображень - з орієнтацією на вимоги WDL (World Digital Library) – Світової цифрової бібліотеки*

Сканування. Параметри та особливості

- Режим сканування **кольоровий високої якості**, роздільна здатність сканування **300 dpi** (в разі використання якісного планшетного сканера) або **600 dpi** (в разі недостатньої якості оптики в іншому планетарному сканері)
- Для сканування документів використовується TWAIN-драйвер сканера. Аркуші в сканер повинні вставлятися в притул із підрівнянням по верхньому лівому куті документа. Перший аркуш документа сканується в режимі перегляду. Оператором встановлюються межі області, що сканується, а потім інші сторінки документа зберігаються у відповідну папку.

Сканування: параметри та особливості

- Файлам надаються імена позначені цифрами, з однаковою кількістю розрядів. Нумерація наскрізна в границях директорії. На великому сканері (А3) можливе одночасне сканування книги у розвороті (2 арк.) із подальшою обробкою («розрізанням») графічного зображення на 2 фізичних файли в програмах **Scankromsator** або **Scantailor**.

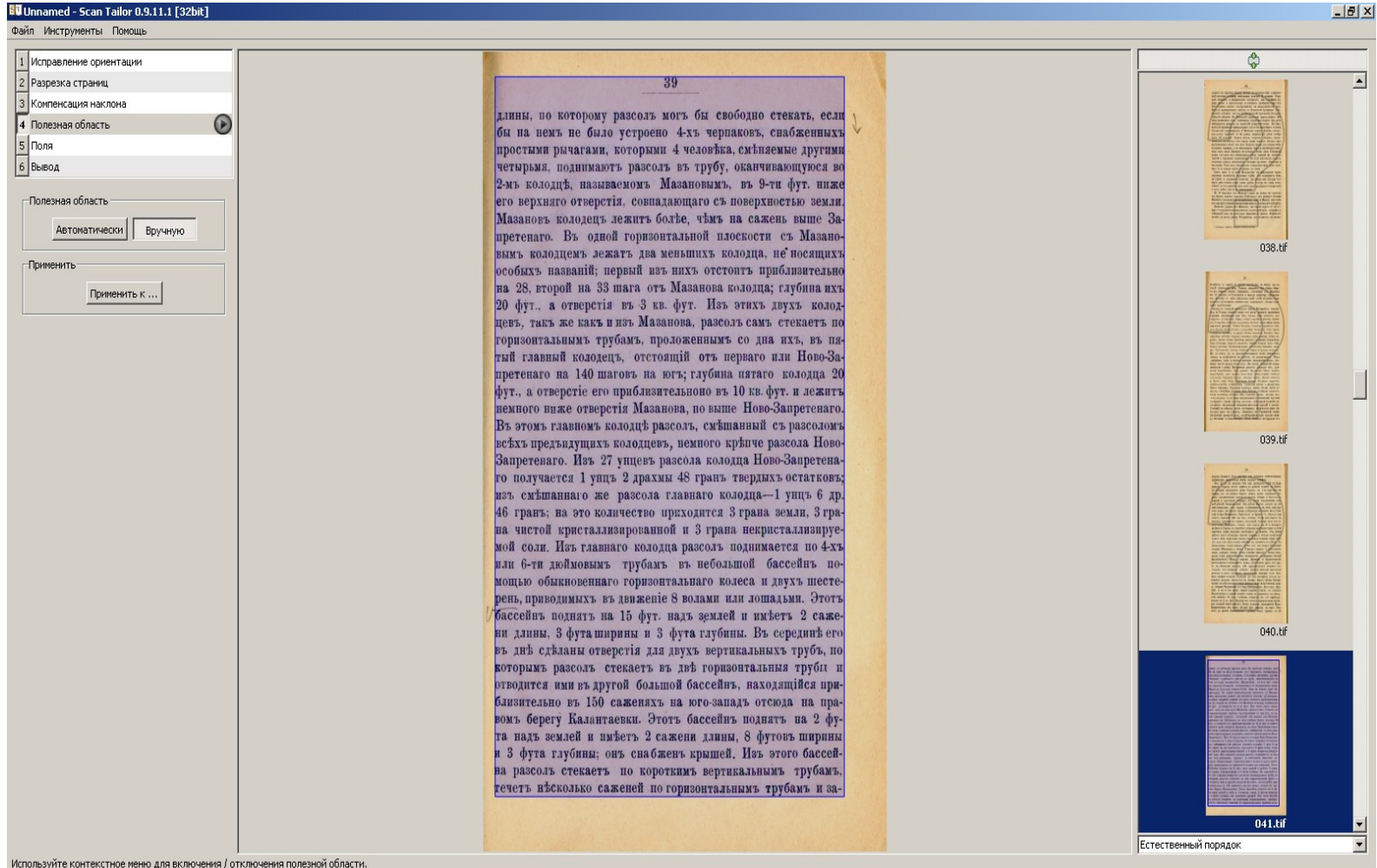

Обробка результатів сканування

- **Постобробка графічних образів** програмами **XnView**, **ScanTailor** або подібними до них. При необхідності, відскановані зображення підлягають графічній корекції (видаленні „шуму“, корекції яскравості та контрастності, повернення на певний кут, тощо) в растровому редакторі зображень **Adobe Photoshop** або інший подібний програмі.

Постобработка графических образов программами XnView, ScanTailor

Обробка результатів сканування: облік та зберігання

- **Всі вихідні зображення електронних документів (майстер-копії) архівуються програмою WinRAR, переносяться до Страхового фонду: в каталог з обмеженим доступом, що міститься на відмовостійкому електронному сховищі, і залишаються на зберіганні у фонді електронних документів (ФЕД) НІБУ. Обовязково забезпечується резервне копіювання на інший фізичний диск.**

Обробка результатів сканування: облік майстер-копій

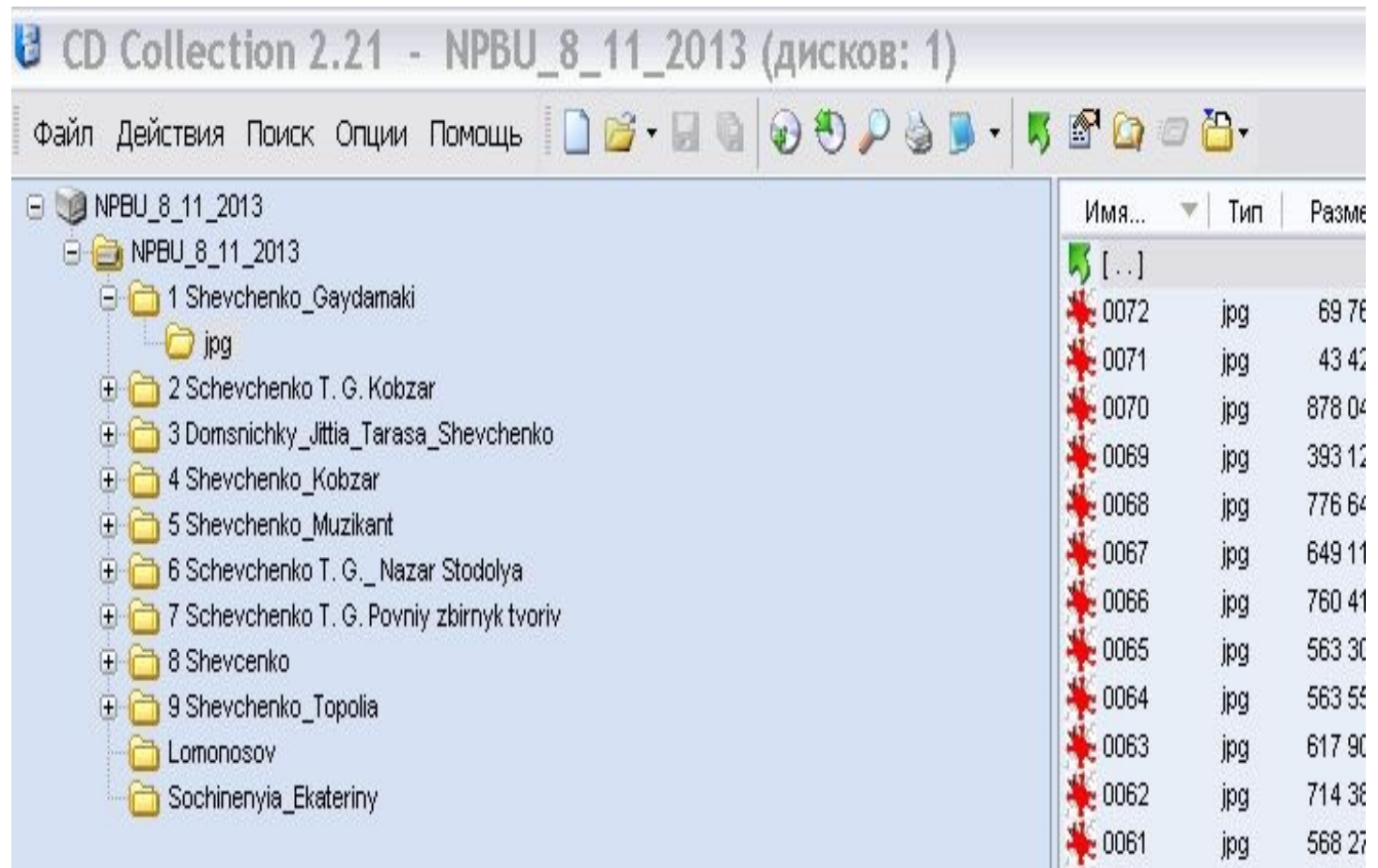
- У кореневу директорію в форматі Microsoft Excel (xls) записується незаархівований файл таблиці файлового архіву (тому), а також заповнюється перевідна таблиця (для забезпечення можливостей успішного пошуку та ідентифікації файлів).

порядковий номер	назва файлового архіву	назва документа	обсяг (Мб)	кількість сторінок	рівень використання	Примітки
137	STN0137	О должностях человека и гражданина СПб. 1788	1054	194	Код 1	Крикотун
138	STN0138	Двадцатипятилетие Киевского реального училища	2360	228	Код 1	Опенько
139	STN0139	Статистическое описание киевской губернии вып. 1	9270	596	Код 1	Опенько
140	STN0140	Статистическое описание киевской губернии вып. 2	8890	558	Код 1	Опенько
141	STN0141	le mouvement national ukrainien au XIX siecle	1170	108	Код 1	Опенько
142	STN0142	ukrainische rundschau 1909	505	48	Код 1	Опенько
143	STN0143	Устноное повествование, бывшего запорожца, жителя Екатеринославской губернии и уезда, селения Михайловки, Никиты Леонтьевича Коржа Одесса. 1842	811	112	Код 1	Крикотун
144	STN0144	Похорон Т. Г. Шевченка Коваленко Г. А.	187	24	Код 1	Опенько
145	STN0145	Хто такий Тарас Шевченко Київ 1914 Зайцев П.	321	36	Код 1	Крикотун
146	STN0146	Русские поэмы Т. Г. Шевченка Харьков 1913	313	24	Код 1	Крикотун

Обробка результатів сканування: облік майстер-копій

- Обсяг, тип та кількість файлів у кожній директорії, переданій із установи, що співпрацює з Бібліотекою на засадах аутсорсінгу в галузі оцифрування, закріплюється шляхом сканування програмою CD Collection та збереження каталогу (образу фрагменту дискового простору) в облікових документах відділу.

Каталогізація масиву за допомогою CD Collection

The screenshot displays the CD Collection 2.21 software interface. The title bar reads "CD Collection 2.21 - NPBU_8_11_2013 (дисків: 1)". The menu bar includes "Файл", "Действия", "Поиск", "Опции", and "Помощь". The toolbar contains various icons for file operations. The main window is divided into two panes. The left pane shows a directory tree for "NPBU_8_11_2013", with subfolders including "NPBU_8_11_2013", "1 Shevchenko_Gaydamaki", "2 Schevchenko T. G. Kobzar", "3 Domsnichky_Jittia_Tarasa_Shevchenko", "4 Shevchenko_Kobzar", "5 Shevchenko_Muzikant", "6 Schevchenko T. G. _Nazar Stodolya", "7 Schevchenko T. G. Povniy zbirnyk tvoriv", "8 Shevcenko", "9 Shevchenko_Topolia", "Lomonosov", and "Sochineniya_Ekateriny". The right pane shows a file list with columns for "Имя...", "Тип", and "Разме".

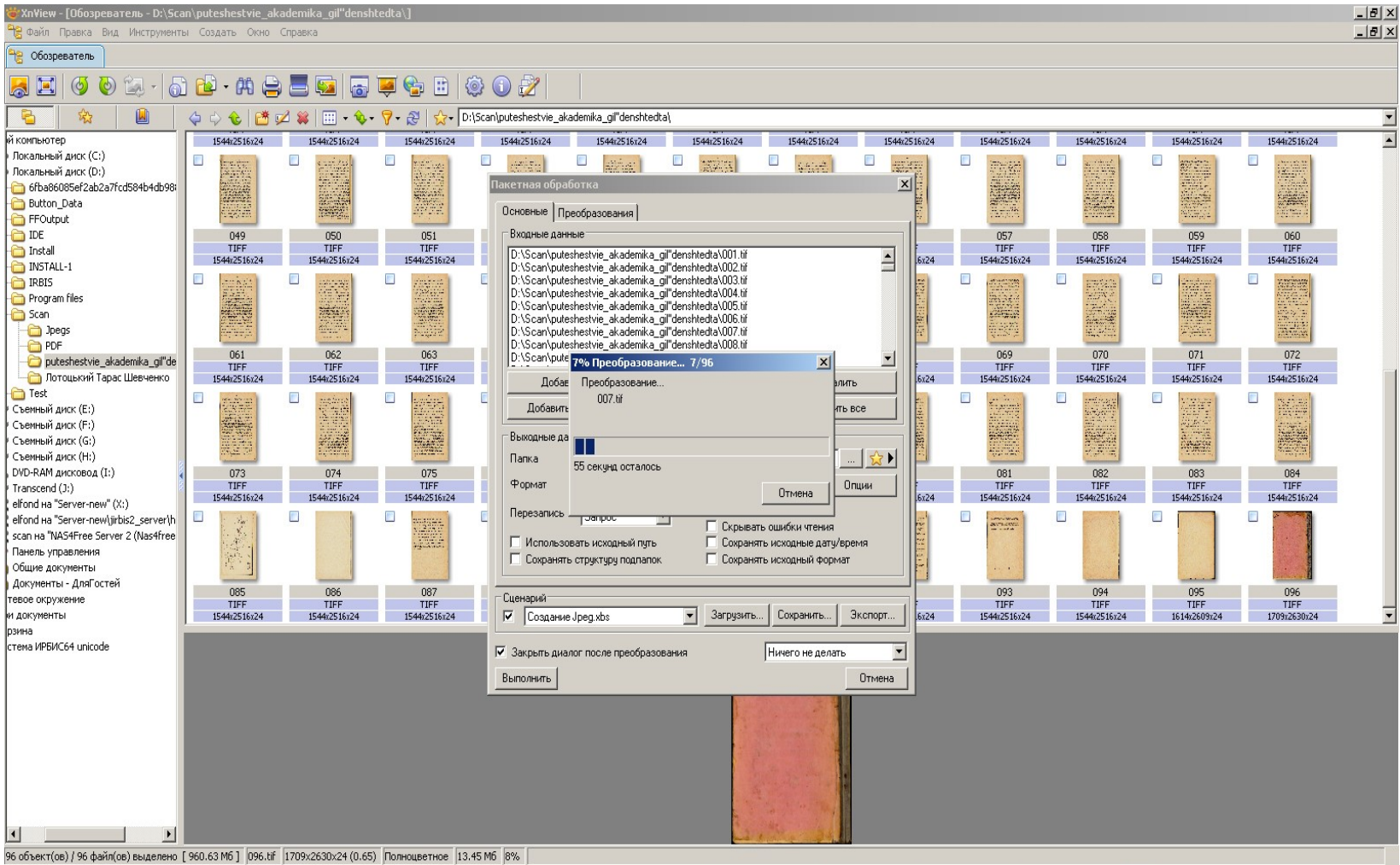
Имя...	Тип	Разме
[...]		
0072	jpg	69 76
0071	jpg	43 42
0070	jpg	878 04
0069	jpg	393 12
0068	jpg	776 64
0067	jpg	649 11
0066	jpg	760 41
0065	jpg	563 30
0064	jpg	563 55
0063	jpg	617 90
0062	jpg	714 36
0061	jpg	568 27

Обробка результатів сканування: конвертування

- Після збереження страхових копій в форматі TiFF у відмовостійкому сховищі, необхідно конвертувати файли зображення у формат Jpg, менший за об'ємом, але придатний для комфортного перегляду на комп'ютері (за допомогою графічного конвертору **XnView**).

Обробка результатів сканування: групове конвертування

Обробка результатів сканування

- Надалі із графічних файлів зображень за допомогою відповідного програмного забезпечення виготовляються безпосередньо користувацькі копії у форматах **PDF**, **DJVU** або **Flash**, а проміжний робочий матеріал (файли зображення в формат **Jpg**) підлягають остаточному видаленню з ПК. Користувацькі копії підлягають оптимальному стисненню та наділяються водяним знаком Бібліотеки.

Обробка результатів сканування

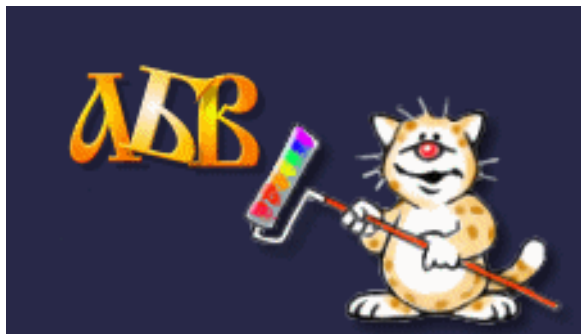
- Після оцифрування документів проводиться перевірка відповідності аркушів в книжкових виданнях та електронних образах, якості графічних образів.
- В разі виявлених дефектів, проводиться повторне сканування окремих аркушів видань.
- Прийом за актом (в разі використання аутсорсінгу) електронних копій до електронного фонду.

Упорядкування графічних образів та користувацьких копій.

- Систематизація, розміщення на **Файл-сервері** страхових копій (майстер-копії в форматі Tiff), а також користувацьких копій книг, що увійшли до електронного фонду, та на **ВЕБ-сервері** (саме там встановлений і сервер АБІС з електронним каталогом) – користувацьких копій (у форматах PDF або DJVU – рівень використання яких визначений фондоутримувачами як **Код о: Вільний доступ з мережі Інтернет; електронне видання захищено тільки знаком копірайта/ водяним знаком та нагадуванням про необхідність посилання на місцезнаходження першоджерела**).

Упорядкування графічних образів та користувацьких копій.

- Використання транслітерації (із зазначенням основних ключових слів, номеру тому та року видання) при перенайменуванні директорій та відповідних користувацьких копій в обох електронних сховищах.

Упорядкування графічних образів та користувацьких копій.

- В разі розміщення на ВЕБ-сервері (на сайті бібліотеки) електронних копій видань з власного фонду, рівень використання яких визначений, як **Код 1** (Вільний доступ з Інтернет до анотації, доступ до повного тексту дозволений з локальної мережі Бібліотеки.), конвертування pdf файлів – у Flash-ролик (що передбачає захищений перегляд) за допомогою програми **FlipBookMaker** – підготовка зменшених зображень для загального перегляду сторінок та створення керуючих файлів для кожного окремого видання.

Захищений перегляд особливо цінних книг

Виды Киева. Альбом второй

www.nibu.kiev.ua/elfond/003/index.html

Google

Попередній перегляд

Виды Киева. Альбом второй | сторінка: 21 / 22

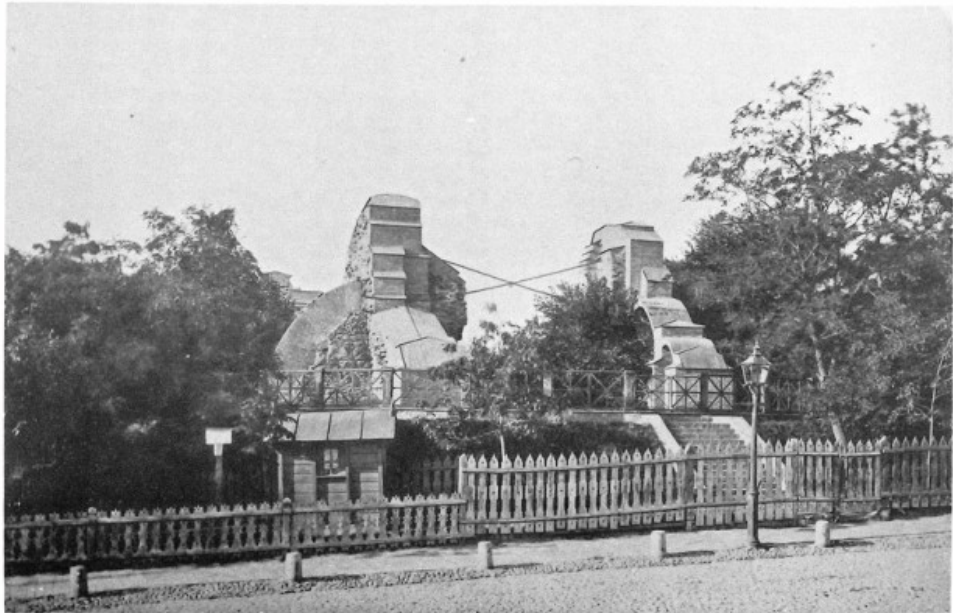
12 13

14 15

16 17

18 19

20 21

Кієвъ.—Золотыя ворота.

Сел.молочать С. В. Ерльштейн. Кієвъ.

Navigation icons: grid, zoom in, zoom out, back, forward, home, search.

Надання доступу до електронних копій

- Зв'язування імпортованих до БД "Електронний фонд" біб. записів з користувацькими копіями у форматі PDF, DJVU або сторінками HTML із вбудованими flash-роліками (в режимі перегляду - без можливості збереження на ПК користувача) за допомогою гіперпосилань.
- Перевірка переходу за посиланням з ЕК (електронного каталогу) до повнотекстових копій.

Надання доступу до електронних копій: найближчі перспективи

- З метою оптимізації обслуговування читачів створення електронної бібліотеки “Історична спадщина України”, доступної на піддомені з глобальної мережі із застосуванням спеціалізованого ПЗ «Greenstone» (ліцензія GNU – для створення та розповсюдження електронних колекцій-користувацьких копій).
- Розширення корпусу метаданих на ресурси електронної бібліотеки.

ПІДГОТУВАЛА

